

คู่มือการคัดกรอง ดูแลช่วยเหลือ บำบัด ติดตาม
การป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด
ในสถานศึกษา ประจำปี ๒๕๖๒

ยาเสพติด

โดย

นางกานต์พิชชาภัทธ์ คนสมบุรณ์
ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษา ระดับ ปฏิบัติการ

กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต ๑

กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จะพบว่าการศึกษาในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญมากขึ้น มุ่งหวังให้ผู้เรียน มีพัฒนาการแบบองค์รวม กล่าวคือ ให้เป็นคนดี คนเก่ง คนมีความสุข อีกทั้งสภาพสังคมที่มีความเป็นสากลและสลับซับซ้อนมากขึ้น ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นไปอย่างรวดเร็วฉับพลัน จึงมีเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาเข้ามาเกี่ยวข้องกับผู้เรียนของเราอย่างมากมาย

ด้วยเหตุนี้ หน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา จึงกำหนดให้มีการดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ซึ่งถือเป็นการเน้นบทบาทของครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นอย่างเด่นชัดมากขึ้น เอกสารคู่มือเล่มนี้จัดทำขึ้นโดย คณะงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ฝ่ายพัฒนาผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วยแบบฟอร์มการคัดกรองนักเรียนในด้านต่าง ๆ แบบการรายงานข้อมูลนักเรียนกลุ่มเสี่ยง การบันทึกความช่วยเหลือ ฯลฯ เพื่อเป็นคู่มือแก่ครูที่ปรึกษาและผู้สนใจ ได้ศึกษาเรียนรู้เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และการติดตาม นิเทศดูแลช่วยเหลือนักเรียน คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่ง เอกสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ได้ศึกษา ไม่มากก็น้อย ถ้าข้อความหรือเนื้อหาในเอกสารฉบับนี้ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์อย่างไร คณะผู้จัดทำก็ขอภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

กานต์พิชชาภัทธ์ คนสมบูรณ์

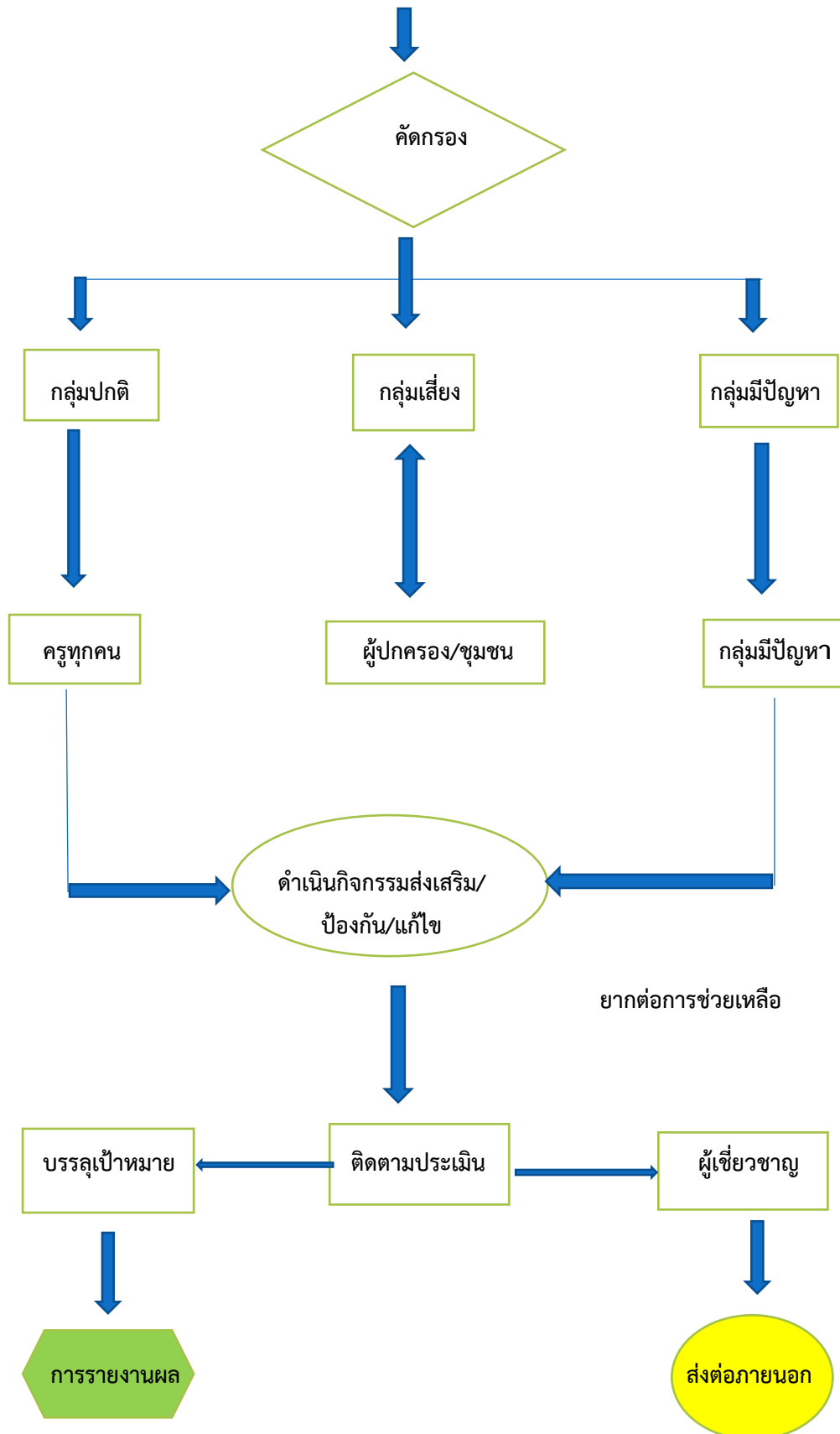
กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สพป.เพชรบูรณ์ เขต 1

สารบัญ

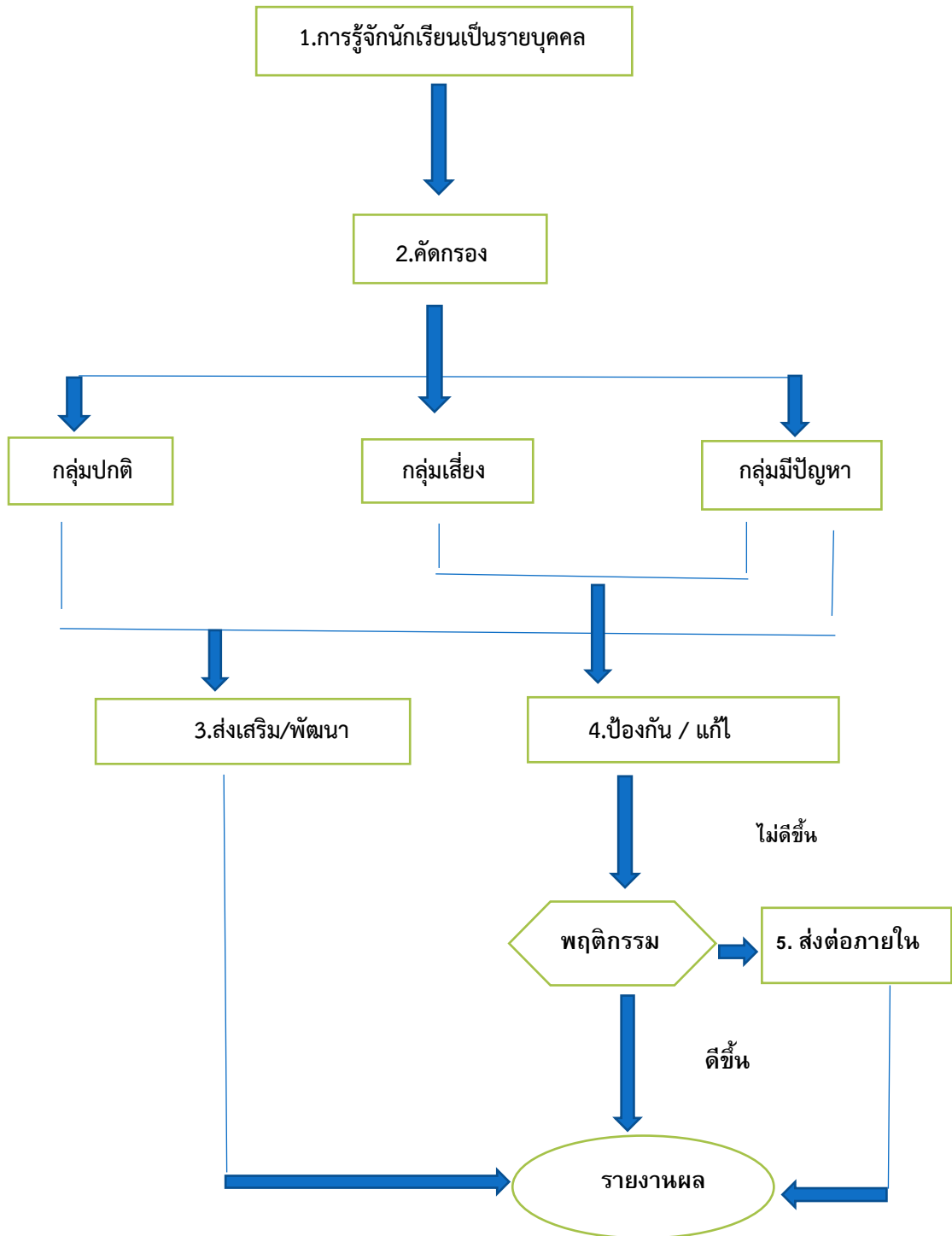
เรื่อง “คู่มือการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ประจำปี 2562	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	1
กระบวนการ,วิธีการ,เครื่องมือ	2-5
บทบาทภาระหน้าที่ครูที่ปรึกษา-การสร้างภูมิคุ้มกัน/ครอบครัว/ชุมชน/เครือข่าย	6-8
สรุปการคัดกรอง ช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง การบำบัดรักษา ในสถานศึกษา	8-9
แบบการรายงานกิจกรรมสร้างสรรค์ การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา	10-11
แบบการรายงาน วิเคราะห์สถานการณ์การยาเสพติด นักเรียนกลุ่มเสี่ยง	12
แบบบันทึกการดำเนินงานแก้ไขปัญหายา (โดยครูที่ปรึกษา)	13

แผนภูมิการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียน

คณะทำงานแนะแนว

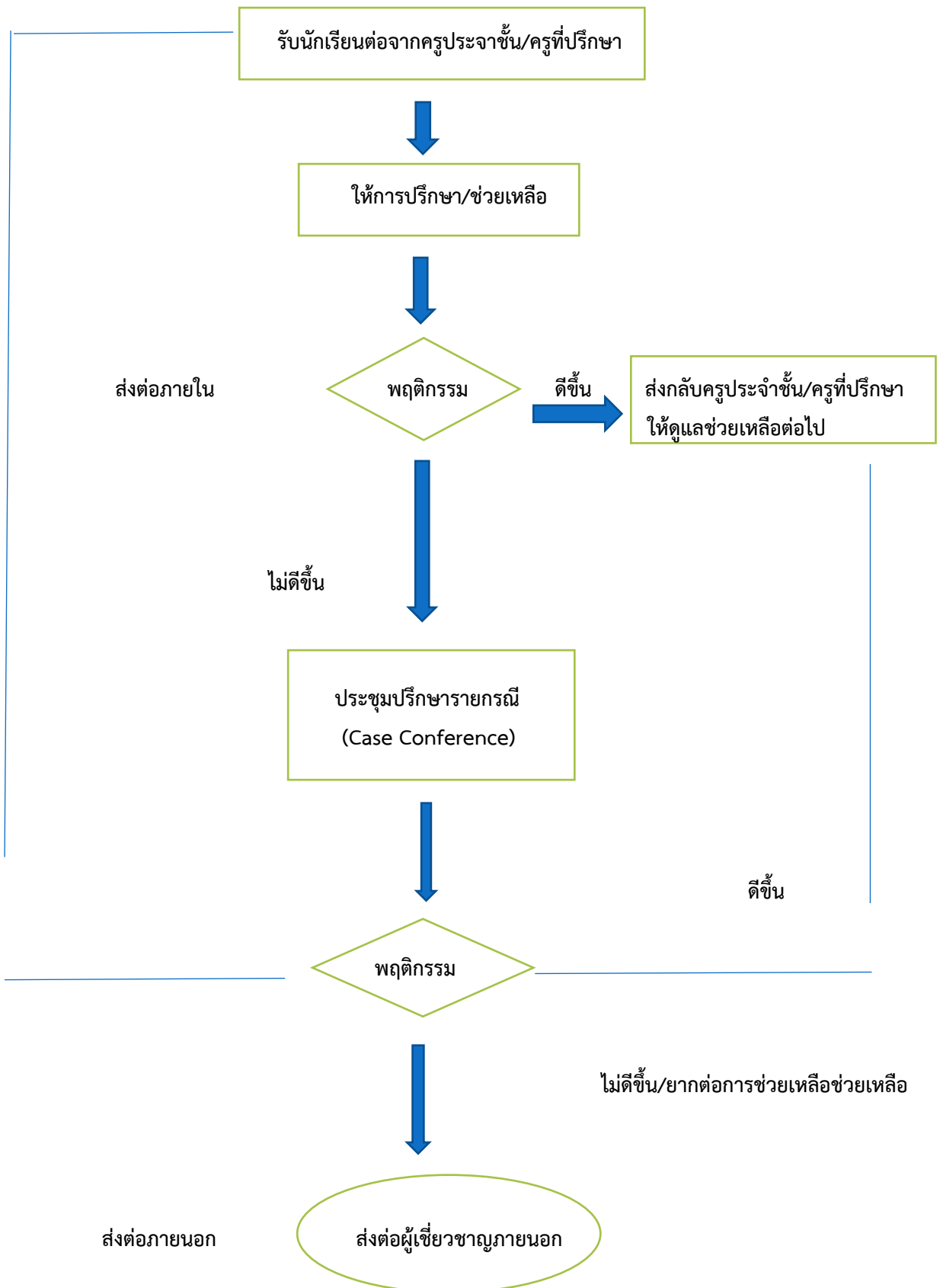

แผนภูมิแสดงกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา

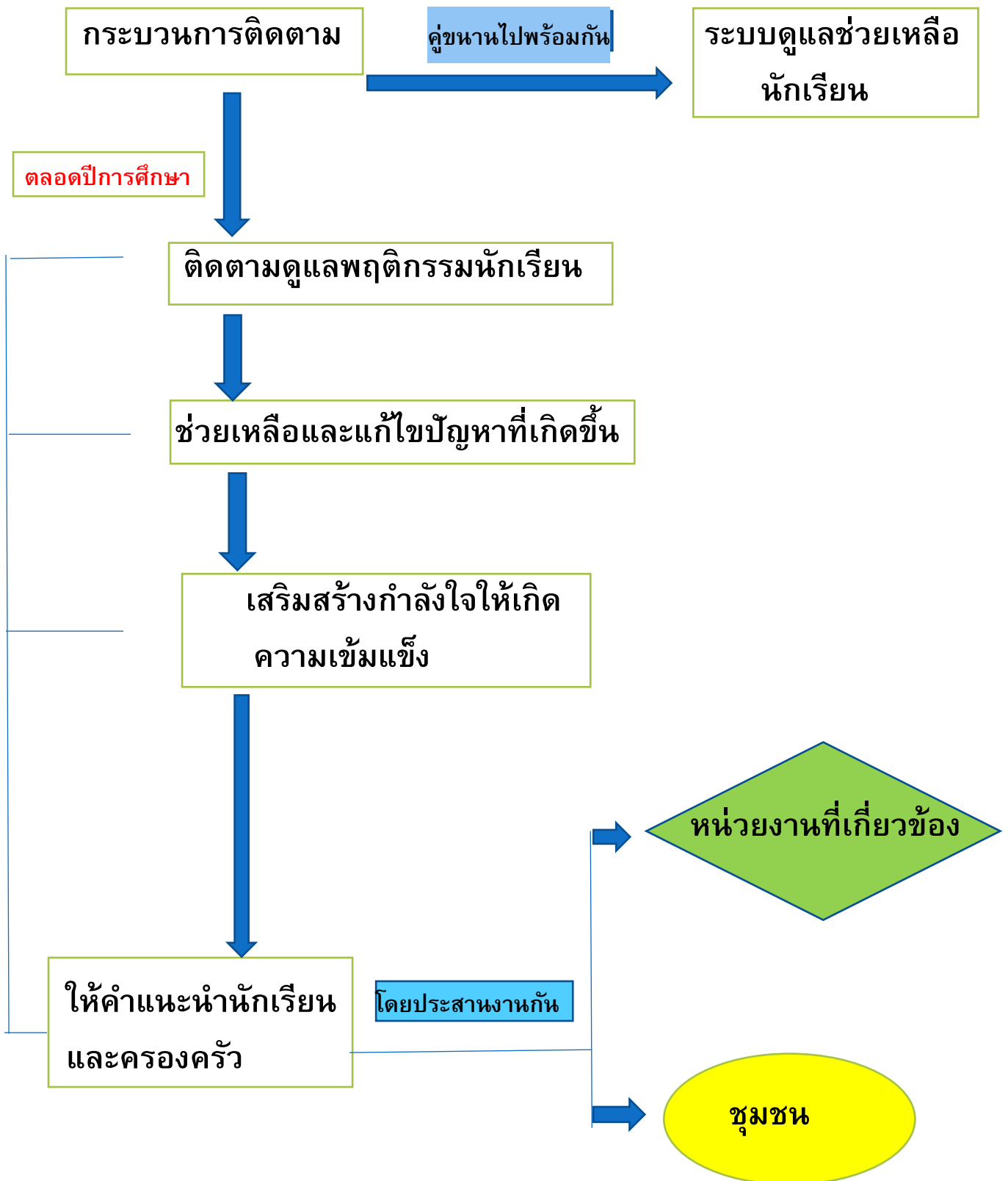

แผนภาพแสดงกระบวนการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาให้นักเรียนของครูแนะแนว/
ผู้ที่เกี่ยวข้อง

การส่งต่อนักเรียน

แผนภูมิแสดงการติดตาม

แบบแผนภูมิแสดงรูปแบบกิจกรรมติดตาม

รูปแบบกิจกรรม

ประเมินสภาพร่างกาย จิตใจ สังคม

ติดตามความก้าวหน้า
ของพฤติกรรม/ติดตาม
การเฝ้าระวังและประเมินผล

1. ให้คำปรึกษาตามสภาพของปัญหา
2. หักกำลังใจ
3. การสัมภาษณ์รายบุคคล/รายกลุ่ม เพื่อสร้างแรงจูงใจ
4. เสริมสร้างภูมิคุ้มกันต้านทานสำหรับเด็กและแลเยาวชนในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย
5. การติดตามดูแล ช่วยเหลือ ทางด้านสังคม เช่น
 - กิจกรรมการฝึกทักษะอาชีพ
 - สร้างรายได้เสริม
 - กิจกรรมด้านกีฬา
 - กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
 - กิจกรรมการศึกษา
 - กิจกรรมชมรม ต่าง ๆ

1. การสังเกต
2. แบบประเมินชิ้นงาน
3. การพูดคุยซักถาม สัมภาษณ์
4. ติดตามโดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน

การเข้ามีส่วนร่วมของครอบครัว

กลุ่มสร้างภูมิคุ้มกัน	กลุ่มเฝ้าระวัง	กลุ่มบำบัด
<p>1. โปรแกรมดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสม ตามวัย(ส่งเสริมป้องกัน)</p> <p>2. การสังเกตและเฝ้าระวัง ปัญหา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ร่วมประชุม - ร่วมประเมิน - สังเกตพฤติกรรม <p>3. ร่วมสนับสนุนกิจกรรม เครือข่ายโรงเรียน</p> <p>4. สนับสนุนการพัฒนาการเรียนการสอนของสถานศึกษา</p>	<p>1. ประเมินปัญหา</p> <ul style="list-style-type: none"> - รับรู้ - ยอมรับ <ul style="list-style-type: none"> - ร่วมประเมิน <p>2. ร่วมโปรแกรมดูแลช่วยเหลือ</p> <p>3. เฝ้าระวัง</p> <ul style="list-style-type: none"> - เปลี่ยนความคิด - เปลี่ยนพฤติกรรมนาสู่การ เปลี่ยนบรรยากาศในครอบครัว - สังเกตพฤติกรรมหรือประเมิน ร่วมกันกับครู 	<p>1. ประเมินปัญหา</p> <ul style="list-style-type: none"> - รับรู้ - ยอมรับ <ul style="list-style-type: none"> - ร่วมประเมิน <p>2. ช่วยเหลือเบื้องต้น</p> <ul style="list-style-type: none"> - เปลี่ยนความคิด - เปลี่ยนพฤติกรรม นาเข้าสู่การ เปลี่ยนบรรยากาศในครอบครัว <p>3. ร่วมโปรแกรมช่วยเหลือ</p> <p>4. การติดตามดูแลต่อเนื่อง</p> <ul style="list-style-type: none"> - สังเกตพฤติกรรมหรือประเมิน ช่วยกัน <p>กับครู/อื่นๆ ตามระยะเวลาที่กำหนด</p>

การเข้ามีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคีความร่วมมือ

กลุ่มสร้างภูมิคุ้มกัน	กลุ่มเฝ้าระวัง	กลุ่มบำบัด
<p>1. ตำรวจ ทหาร ฝ่ายปกครอง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตรวจตราพื้นที่จุดเสี่ยง <p>2. สาธารณสุข</p> <ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการช่วยเหลือของ สถานศึกษา เช่น สื่อความรู้ องค์ความรู้ นวัตกรรมต่างๆ - ให้การสนับสนุนตาม ขอบเขตและสอดคล้องต่อ ความต้องการของสถานศึกษา - สุ่มตรวจปัสสาวะ - รมรงค์ให้ร่วมสนับสนุนเกิด การจัดตั้งชมรมต่าง ๆ เช่น To be number one - ที่ปรึกษาและสนับสนุน <p>3. ชุมชน</p>	<p>1. ตำรวจ ทหาร ฝ่ายปกครอง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตรวจตราจุดเสี่ยง <p>2. สาธารณสุข</p> <ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการ ช่วยเหลือของสถานศึกษา - ตรวจปัสสาวะ - ร่วมวินิจฉัยวิเคราะห์ประเมิน ปัญหาและให้การช่วยเหลือ เบื้องต้น - ที่ปรึกษาและสนับสนุน <p>3. ชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ช่วยส่งเสริมกิจกรรมทุก ประเภทของสถานศึกษา <p>4. ผู้นำทางศาสนา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม <p>1</p>	<p>1. ตำรวจ ทหาร ฝ่ายปกครอง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตรวจตราพื้นที่จุดเสี่ยง <p>- ดาเนินคดี ในกรณีพบทาบผิด กฎหมาย</p> <p>2. สาธารณสุข</p> <ul style="list-style-type: none"> - รับการส่งต่อกรณีมีปัญหา รับเข้ามาโปรแกรมบำบัดฟื้นฟู - ดาเนินการส่งกลับ - ดาเนินการช่วยเหลือและ ติดตามประเมินผลตามระบบที่ กำหนดไว้ - ที่ปรึกษาและสนับสนุน <p>3. ชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ช่วยส่งเสริมกิจกรรมทุก ประเภทของสถานศึกษา <p>4. ผู้นำทางศาสนา</p>

-ช่วยส่งเสริมกิจกรรมทุกประเภทของสถานศึกษา 4. ผู้นำทางศาสนา -ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม		-ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม
---	--	--------------------------

เครือข่ายภาคีความร่วมมือควรมีส่วนรวมในระบบการติดตาม ดูแลนักเรียน ดังนี้

กลุ่มสร้างภูมิคุ้มกัน	กลุ่มเฝ้าระวัง	กลุ่มบำบัด
ครอบครัว 1. ติดตามร่วมประเมิน /สังเกตพฤติกรรม 2. ติดตามผลการเรียน 3. ช่วยกันกับครู/อื่นๆในการติดตามดูแลช่วยเหลือตามระยะเวลาที่กำหนด 4. สนับสนุนกิจกรรมการกาดูแลติดตาม	ครอบครัว 1. ติดตาม ร่วมประเมิน/สังเกตพฤติกรรม 2. ติดตามผลการเรียน 3. ช่วยกันกับครู/อื่นๆในการติดตามดูแลช่วยเหลือตามระยะเวลาที่กำหนด 4. สนับสนุนกิจกรรมการติดตาม	ครอบครัว 1. ติดตาม ร่วมประเมิน /สังเกตพฤติกรรม 2. ติดตามผลการเรียน 3. ช่วยกันกับครู/อื่นๆในการติดตามดูแลช่วยเหลือตามระยะเวลาที่กำหนด 4. สนับสนุนกิจกรรมการติดตาม
เครือข่ายภาคีความร่วมมือ 1. ช่วยกันกับครู/อื่นๆ ในการติดตามดูแลช่วยเหลือตามที่ได้รับการร้องขอหรือตามระบบตามระยะเวลาที่กำหนด 2. สนับสนุนรูปแบบกิจกรรมการติดตาม	เครือข่ายภาคีความร่วมมือ 1. ช่วยกันกับครู/อื่นๆในการติดตามดูแลช่วยเหลือตามที่ได้รับ การร้องขอหรือตามระบบตามระยะเวลาที่กำหนด 2. สนับสนุนรูปแบบกิจกรรมการติดตาม	เครือข่ายภาคีความร่วมมือ 1. ช่วยกันกับครู/อื่นๆในการติดตามดูแลช่วยเหลือตามที่ได้รับ การร้องขอหรือตามระบบตามระยะเวลาที่กำหนด 2. สนับสนุนรูปแบบกิจกรรมการติดตาม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต ๑

สรุป การจัดทำคู่มือการคัดกรอง ดูแล บำบัดฟื้นฟู ติดตามในระบบสถานศึกษา ประจำปี ๒๕๖๒

๑. ด้านการป้องกัน

-วัตถุประสงค์ เพื่อป้องกันผู้เสพหน้าใหม่

-กิจกรรม

๑. อบรมให้ความรู้
๒. บูรณาการทุกกลุ่มสาระในห้องเรียน
๓. ประชาสัมพันธ์และสื่อรณรงค์
๔. สร้างแกนนำนักเรียน
๕. กีฬาด้านยาเสพติด
๖. พาพ่อเลิกบุหรี่
๗. เพื่อนช่วยเพื่อน
๘. ภาควิเคราะห์ ชุมชน ผู้ปกครอง ครู ตำรวจ พมจ. รพ.สต.
-โครงการ ๑ ตำรวจ ๑ โรงเรียน (ครู D.A.R.E.)
-ศูนย์คัดกรอง นักเรียน รพ.พช.
-ศอ.ปส.จ.พช.

-งบประมาณ

-โรงเรียน/สพป.พช.๑/สพฐ.

๒. ด้านการคัดกรอง/ค้นหา

-วัตถุประสงค์ เพื่อเข้าถึงกลุ่มนักเรียนโดยแบ่งระดับออกเป็น ๕ กลุ่มเป้าหมาย

๑. กลุ่มเสี่ยง
๒. กลุ่มเสี่ยงเฝ้าระวัง
๓. กลุ่มเสี่ยง/ติดตาม/ออกกลางคัน
๔. กลุ่มเสี่ยงสารเสพติด
๕. กลุ่มเสพติด/ค้า

-กิจกรรม

๑. ครูที่ปรึกษา/ครูเวร/ครูฝ่ายปกครอง
๒. ครูประจำชั้น
๓. การเยี่ยมบ้านนักเรียนรายบุคคล
๔. คลินิกเพื่อนรัก
๔. รายงานการใช้สารเสพติดในสถานศึกษาในระบบ CATAS , NISPA
๕. ศูนย์คัดกรองนักเรียน รพ.พช.
๖. ภาควิเคราะห์ ศอ.ปส.จ.พช. /รพ.สต./ตำรวจ/ทหารบกที่๓๖/ป้องกันอำเภอ/จังหวัด

-งบประมาณ

-โรงเรียน /สพป.พช.๑/สพฐ. / ศอ.ปส.จ.พช. /รพ.พช.

๓. ด้านการบำบัด

-วัตถุประสงค์ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

-กิจกรรม

๑. ในสถานศึกษาควบคุม กำกับ ดูแล โดยครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น และคณะกรรมการ

-กลุ่มหมอน้อย

-กลุ่มนางฟ้า

๒. นอกสถานศึกษา

-ส่งศูนย์ยาเสพติดเพชรบูรณ์ ตามกระบวนการ

-ค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

- รพ.พช.

-งบประมาณ

โรงเรียน /สพป.พช.๑/สพฐ. / ศอ.ปส.จ.พช. /รพ.พช.

๔. ด้านติดตาม/ประเมินผล

-วัตถุประสงค์ เพื่อติดตามพฤติกรรมดูแลช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง

-กิจกรรม

๑. ออกติดตามนักเรียนที่มีปัญหา ครั้งที่ ๑ ภายใน ๑๕ วัน เพื่อสังเกตพฤติกรรมและ

๒. ออกติดตามนักเรียนที่มีปัญหา ครั้งที่ ๒ เพื่อให้ความช่วยเหลือตามสภาพจริง

๓. ออกติดตามนักเรียนที่มีปัญหา ครั้งที่ ๓ เพื่อปรับทัศนคติ โดยสอดแทรกกิจกรรม

-เครือข่าย

๑. ศอ.ปส.จ.พช.

๒. พมจ.

๓. ศาลเยาวชน

๔. แรงงาน

๕. สถานพินิจ

-งบประมาณ

-โรงเรียน/สพป.พช.๑/สพฐ./ศอ.ปส.จ.พช./รพ.พช.

สิ่งแวดล้อม

แบบรายงานข้อมูลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและเกี่ยวข้องกับยาเสพติดปีงบประมาณ พ.ศ. 25..... (ทุกวันที่ 15 ของทุกเดือน)

โรงเรียน.....

ประจำเดือน (เดือนที่ผ่านมา) ลงวันที่เดือน..... พ.ศ.256....

-
1. สถานศึกษามีนักเรียนทั้งหมด จำนวน คน
 2. ข้อมูลนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง ชาย.....คน หญิง..... คน รวมทั้งหมด.....คน
 - 2.1 กลุ่มเสี่ยงศึกษาอยู่ระดับชั้น
ประถมศึกษา.....คน มัธยมศึกษา.....คน มัธยมศึกษาตอนปลาย.....คน
 - 2.2 พฤติกรรมเสี่ยง
ดื่มสุราคน สูบบุหรี่.....คน เสพกัญชา.....คน
เสพยาบ้า.....คน สูดดมสารระเหย.....คน เที้ยวกลางคืน.....คน
ขาดเรียนบ่อย.....คน ติดเกมส์.....คน ชู้สาว.....คน
ตั้งแก๊ง.....คน ดื่มสุรา.....คน ดื่มสุรา + สูบบุหรี่.....คน
อื่น ๆ ระบุ.....
 - 2.3 จำนวนนักเรียนกลุ่มเสี่ยง () ลดลง เนื่องจาก.....เห็นโทษบุหรี่.....
จำนวนนักเรียนกลุ่มเสี่ยง () เพิ่มขึ้น/รายใหม่ เนื่องจาก.....
 - 2.4 กลุ่มเสี่ยงตรวจสอบประวัติ () ตรวจสอบ จำนวนคน () ไม่ตรวจสอบ.....คน
สถานที่ตรวจ.....วัน เดือน ปี ที่ตรวจ.....
() พบสารเสพติด จำนวน.....คน () ไม่พบสารเสพติด.....คน

3. การดำเนินการแก้ไขปัญหาให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง คือ

- () การประเมินโครงการ
- () ติดตามความประพฤติ ให้คำปรึกษา
- () เยี่ยมบ้านนักเรียน
- () กิจกรรมสร้างสรรค์.....

4. ผลการดำเนินงานกิจกรรมการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา/กิจกรรมสร้างสรรค์/รูปภาพกิจกรรม

5. ต้องการให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ช่วยเหลือในด้านใดเพื่อลดจำนวนนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

ลงชื่อ..... ผู้รายงาน
(.....)

ตำแหน่ง.....

วัน.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อผู้รับผิดชอบการรายงานข้อมูล.....

ตำแหน่ง.....

หมายเลขโทรศัพท์.....

หมายเลขโทรศัพท์ในโรงเรียน.....

หมายเลขผู้บริหารโรงเรียน.....

แบบรายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา (ทุกวันที่ 5 ของทุกเดือน)

ชื่อส่วนราชการ/โรงเรียน.....

ประจำเดือน ลงวันที่ 5 25.....

หน่วยงาน	จำนวน สถานศึกษา ในสังกัด	จำนวนนักเรียน นร./ นศ.กลุ่มเสี่ยง			พฤติกรรมเสี่ยง (คน)											
		ชาย	หญิง	รวม	สุรา	บุหรี	สุรา+ บุหรี	ยาบ้า	ขาด เรียน	กัญชา	ทะเลาะ วิวาท	เที่ยว กลางคืน	กัญชา+ ยาบ้า	อื่นๆ ระบุ	รวม	หมายเหตุ
สพป.เพชรบูรณ์ เขต 1	141															

หมายเหตุ 1. ส่งแบบรายงานทุกวันที่ 5 ของเดือน

2. ช่องอื่นๆ ...ให้ระบุด้วยว่าพฤติกรรมเสี่ยงคืออะไร เช่น ไอซ์ 1 คน และสามารถเพิ่มได้ตามพฤติกรรมความเสี่ยงนอกเหนือจากที่กำหนด

ลงชื่อ ผู้รายงาน
(.....)

ตำแหน่ง

วันที่ เดือน..... 25.....

ผลการดำเนินงานกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ที่ได้รับการดูแลช่วยเหลือ จำแนกตามลักษณะปัญหาของนักเรียน

ลักษณะปัญหา	แก้ไขช่วยเหลือ ได้แล้ว (คน)	อยู่ในระหว่างการแก้ไข ช่วยเหลือ(คน)	ส่งต่อ.....คน	หมายเหตุ
ด้านการเรียน				
ด้านสุขภาพร่างกาย				
ด้านสุขภาพจิต				
ด้านพฤติกรรม				
ด้านเศรษฐกิจ				
ด้านความคุ้มครองนักเรียน				
ด้านเพศ				
ด้านสารเสพติด				
อื่นๆโปรดระบุ				

